

Op verschillende vlakken gaat het beter dan ooit met de mensheid. Gemiddeld genomen zijn we welvarender dan ooit, in delen van de wereld dalen de armoedecijfers en is gezondheidszorg toegankelijker geworden. Tegelijkertijd worden we geconfronteerd met een groot aantal problemen: de klimaatcrisis, verlies aan biodiversiteit en uitputting van hulpbronnen, groeiende ongelijkheid en machtsconcentraties, economische instabiliteit en stijging van schulden, vergrijzing en migratie, sociale polarisatie en toenemend autoritair nationalistisch populisme. En sinds 2020: pandemieën.

Economy Studies voorop in hervorming economisch onderwijs

Diversificeer en dekoloniseer het onderwijs

DOOR SAM DE MUIJNCK EN JORIS TIELEMAN | BEELD JOB BOS

Iet aanpakken van al deze uitdagingen vereist een diep en breed begrip van 'de economie'. Het huidige systeem van economisch onderwijs voorziet niet in deze behoefte. Nu denk je wellicht: iedere zichzelf respecterende universiteit biedt wel een studie economie aan. Wat gaat er dan mis? Our New Economy stelt dat economen veel beter moeten gaan begrijpen hoe verschillende industrieën werken, hoe ze met elkaar verweven zijn, hoe de economische macht werkt, welke rollen overheden spelen en, last but not least, hoe deze zijn ingebed in onze samenleving en het hele ecosysteem.

Dat vereist een open blik en verschillende perspectieven. En wat er dus mis gaat, is dat die verschillende perspectieven nu amper aan bod komen. We dagen je uit om terug te denken aan jouw eigen opleiding of studie economie. Wat heb jij gemerkt van de verschillende perspectieven? Theorie over de verschillende perspectieven zit een enkele keer in een masterprogramma. Maar we zien ze nauwelijks in de academische bachelors of op het hbo. En op het voortgezet onderwijs of beroeps-onderwijs zien we er echt niets van terug. En dat is een groot probleem – we onderwijzen hoofdzakelijk één theore-

tische stroming: de neoklassieke economie. Het resultaat van dit eenzijdige onderwijs zien we terug in onze samenleving.

INVLOED

Economen hebben veel invloed via de machtigste organisaties in de publieke sector ter wereld: centrale banken, ministeries van financiën, sociale en economische zaken, het IMF en de Wereldbank. In de private sector sturen economen mede het gedrag van banken en andere grote bedrijven. De economische ideeën die het meest prominent aanwezig zijn in onze samenleving

SAM DE MUIJNCK EN JORIS TIELEMAN:
“DIVERSIFICEER EN DEKOLONISEER HET
ECONOMISCH ONDERWIJS.”

hebben dus enorme invloed. Economen spelen een centrale rol in het publieke debat en veel burgers hebben onvoldoende kennis, zeker over andere economische theorieën.

Deze enorme impact van economen en economische ideeën heeft inmiddels geleid tot een levendig debat over de inhoud en structuur van het economisch onderwijs. Een wereldwijde beweging van studenten – met name van de Rethinking Economics beweging – en academici vraagt om meer pluralistische economie. Zij willen ook onderwerpen uit de echte wereld en maatschappelijk relevante programma's. Daarmee stellen we afgestudeerde economen in staat om echte economische problemen, waarmee de wereld op dit moment wordt geconfronteerd, beter te begrijpen en aan te pakken. We moeten stoppen met het onderwijzen

van 'denken als een econoom'. Het idee dat alle economen op dezelfde manier zouden moeten denken, leidt tot tunnelvisie. Een kernprobleem is juist dat studenten en leerlingen vooral analytische instrumenten op een erg abstracte manier aangeleerd krijgen – problematisch genoeg ook nog gepresenteerd als objectief of 'niet normatief', terwijl een idee als vrije marktwerking wel degelijk wordt opgehemeld in deze materialen.

INTEGRALE BENADERING

Wat hier tot nu toe ontbrak, was een integrale benadering voor het ontwerpen van economische curricula en cursussen en lessen. Dit gat is nu eindelijk opgevuld. Met de publicatie van het boek *Economy Studies* worden ideeën en materialen gebundeld tot een integraal raamwerk voor de vernieuwing van het

economie-onderwijs. Het boek levert een tiental concrete bouwstenen, gedetailleerde overzichten van lesmateriaal en praktische suggesties. Ten slotte vertellen de auteurs dit alles naar het niveau van daadwerkelijke programma's en cursussen en biedt het boek – met de ondersteunende website – een breed scala aan praktische tools voor implementatie. De auteurs formuleren in het boek drie uitgangspunten: *Pluralisme*, *Real World* en *Values*.

Pluralisme betreft het gebruik van meerdere theoretische kaders en onderzoeksmethoden naast elkaar: één theorie is niet voldoende om zo'n veelzijdig onderwerp als 'de economie' te begrijpen. Hierbij is het van belang dat studenten leren welke ideeën bij elkaar passen en welke in strijd zijn met elkaar. Sommige van deze theorieën val-

len binnen de huidige economische mainstream, andere bevinden zich in de marge en weer andere komen uit andere disciplines zoals sociologie of psychologie. Pluralisme houdt in dat er niet één dominante theorie is en dat is lastig voor de politiek, maar uiteindelijk gunstiger voor de kwaliteit van de analyse en het daaruit voortvloeiende beleid.

Real World gaat over het feit dat er voortdurend een relatie is met de economie zoals die in de echte wereld bestaat. Studenten hebben baat bij het bestuderen van concrete vragen en het opdoen van concrete kennis. Bijvoorbeeld: Met welke hindernissen wordt de wereldwijde energietransitie geconfronteerd? Wat gebeurt er bij een centrale bank?

Values gaat over de normatieve principes en visies die richting geven aan economische beslissingen en acties. Het heeft weinig zin om te proberen 'economische problemen op te lossen' zonder na te gaan welke dingen precies de moeite waard of problematisch zijn en welke waarden op het spel staan. Winst, duurzaamheid, macht, gelijke kansen, gelijke uitkomsten, banencreatie, arbeidsomstandigheden, eigendom, verantwoording, BBP-groei, welzijn - waar moeten we ons op richten?

MEER DIVISERSITEIT

Daarnaast pleiten we voor meer diversiteit. Economie wordt gedomineerd door blanke mannen uit de hogere en middenklasse die in het Noorden van de wereld wonen. Dit heeft gevolgen voor elk van de drie organisatieprincipes. In termen van *Real World* is het belangrijk om aandacht te besteden aan de economische realiteit van arbeidersklasse burgers, vrouwen, minderheden en iedereen die in het Zuiden leeft. Voor pluralisme moeten we vaak genegeerde maar waardevolle ideeën en bijdragen van andere sociale klassen, vrouwelijke en niet-westerse geleerden incorporeren. Voor *Values* is het essentieel om te beseffen dat mensen met

“WE MOETEN STOPPEN MET HET ONDERWIJZEN VAN ‘DENKEN ALS EEN ECONOMOM”

verschillende achtergronden verschillende prioriteiten en waarden hebben, en om ervoor te zorgen dat deze tot uiting komen in de vragen waarop we ons richten en de theorieën en methoden die we gebruiken. Kortom, we moeten het economisch onderwijs diversifiëren en dekoloniseren.

MEER DAN EEN BOEK

Hoewel dit boek primair is gericht op volledige economieprogramma's in het academisch onderwijs, is *Economie Studies* meer dan een boek. Uiteraard is er een website met nog veel meer materiaal en ondersteunende hoofdstukken. Maar het is ook meer dan een boek in de zin dat het een positief antwoord bevat op de wereldwijde vraag naar een hervorming van het economieonderwijs. Een hervorming die door veel economen wordt toegejuicht. Vele tientallen bekende economen van over de hele wereld hebben uitgebreid feedback gegeven op de conceptversies van het boek. En we zien interesse vanuit het voortgezet onderwijs ook groeien. Onze lesbrieven voor het voortgezet onderwijs over Nieuwe Economie krijgen groeiende belangstelling. Voor een breed publiek lanceerden we in september de praktische online training Nieuwe Economie voor Beginners.

De ideeën dragen bij aan een breed maatschappelijk debat over welke waarden wij centraal stellen in onze samenleving en hoe het economieonderwijs daar de komende jaren beter op ingericht kan worden. Het boek is een open access en creative commons-werk: het mag vrijelijk worden gedeeld en

gekopieerd of aangepast. Hopelijk kan dit werk economen en studenten inspireren om op een nieuwe manier naar de economiestudie te gaan kijken. Voor meer informatie kijk je op de website: www.ourneweconomy.nl of www.economy-studies.com. ■

SAM DE MUIJNCK EN JORIS TIELEMAN

Sam de Muijnck (hoofdeconoom bij ONE) is in 2020 afgestudeerd op een interdisciplinaire onderzoeksmaster Social Sciences aan de Universiteit van Amsterdam. Hij publiceert over nieuwe economie en welke investeringen overheden het beste kunnen doen vanuit een duurzaam perspectief. Tevens is hij breakdance docent en hip-hop artiest en was hij voorzitter van Rethinking Economics NL.

Joris Tieleman (onderzoeker) studeerde Economie en Sociale Geografie aan de universiteiten UvA en VU, en promoveerde in 2020 op een proefschrift over de groei van Ghaneese steden aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. Joris richtte in 2014 met enkele medestudenten Rethinking Economics NL op met het doel het universitaire economieonderwijs te hervormen.

